

**REKOMANDIMI NR.12
I ECRI-T PËR POLITIKAT E PËRGJITHSHME**

**PËR
LUFTËN KUNDËR RACIZMIT
DHE DISKRIMINIMIT RACIAL
NË FUSHËN E SPORTIT**

MIRATUAR MË 19 DHJETOR 2008

Strasbourg, 19 mars 2009

Botuar nga
Komisioni Evropian kundër Racizmit dhe Intolerancës (ECRI)
Këshilli i Evropës - 2009
Printuar në Strasburg

Komisioni Evropian kundër Racizmit dhe Intolerancës (ECRI):

Duke pasur parasysh nenin 14 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, Protokollin 12 të kësaj Konvente dhe jurisprudencën e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut;

Duke pasur parasysh Protokollin Shtesë të Konventës kundër Krimit Kibernetik lidhur me parashikimin si vepra penale të akteve me natyrë raciale ose ksenofobe të kryera nëpërmjet sistemeve kompjuterike;

Duke pasur parasysh Kartën Evropiane të Sporteve, të rishikuar;

Duke pasur parasysh Rekomandimin (2001)6 e Komitetit të Ministrave për shtetet anëtare për parandalimin e racizmit, ksenofobisë dhe intolerancës raciale në sport;

Duke kujtuar Rekomandimin nr. 2 për Politikën e Përgjithshme të ECRI-t për organet e specializuara për të luftuar racizmin, ksenofobinë, antisemitizmin dhe intolerancën në nivelin kombëtar;

Duke kujtuar rekomandimin nr. 7 për Politikën e Përgjithshme të ECRI-t për legjislacionin kombëtar për të luftuar racizmin dhe diskriminimin racial;

Duke kujtuar Rekomandimin nr. 11 për Politikën e Përgjithshme të ECRI-t për luftën kundër racizmit dhe diskriminimit racial në polici;

Duke patur parasysh Deklaratën e ECRI-t në rastin e EURO 2008-ës "Të bashkuar kundër racizmit";

Duke nënvizuar se vlerat themelore të sportit, loja e drejtë, rivaliteti miqësor, respekti dhe toleranca e ndërsjellë duhet të jenë në zemër të çdo aktiviteti sportiv;

Duke theksuar se mbrojtja kundër racizmit dhe diskriminimit racial përbën një të drejtë të njeriut, e cila duhet të sigurohet dhe në fushën e sportit;

Të bindur që publiku i përgjithshëm duhet të përfshihet në luftën kundër racizmit dhe intolerancës në sport, në frymën e solidaritetit dhe miqësisë ndërkombëtare;

Të bindur që sporti nuk luan rol vetëm në arsim dhe socializim, por se ai mund të ndihmojë dhe në eksplorimin dhe gëzimin e diversitetit;

Duke shprehur keqardhjen e thellë për praninë e racizmit dhe të diskriminimit racial në sport dhe duke vërejtur se këto fenomene shfaqen në shumë sporte dhe mund të manifestohen në të gjitha nivelet;

Duke dënuar fort manifestimet e racizmit, ksenofobisë, antisemitizmit dhe intolerancës, të cilat shfaqen gjatë dhe lidhur me aktivitetet sportive dhe duke kujtuar se këto fenomene përbëjnë kërcënim serioz për sportin dhe për etikën në sport;

Duke rrëzuar çdo përpjekje për të nënvlerësuar aktet raciale të kryera gjatë aktiviteteve sportive;

Duke kërkuar të forcojë zbatimin në fushën e sportit të standardeve për mbrojtjen e të drejtave ndërkombëtare dhe evropiane të njeriut;

I rekomandon qeverive të shteteve anëtare:

I. të sigurojnë mundësi të barabarta lidhur me aksesin në sport për të gjithë dhe për këtë qëllim:

1. të mbledhin informacion për situatën dhe përfaqësimin e grupeve të pakicave në sporte, duke përfshirë mbledhjen e praktikave më të mira në këtë fushë;
2. të marrin masat e nevojshme dhe efektive ligjore dhe për politikën, përfshirë dhe:
 - a) miratimin e legjislacionit të përshtatshëm kundër diskriminimit për të parandaluar diskriminimin lidhur me aksesin në sport;
 - b) nxitjen e politikave për mundësi të barabarta për të arritur një përfaqësim më të balancuar të grupeve të pakicave në sporte në të gjitha nivelet;
 - c) heqjen e pengesve ligjore dhe administrative për personat që nuk janë nënshtruar të tyre për të marrë pjesë në konkurset kombëtare lokale dhe kombëtare, sipas rastit;
 - d) nxitjen e edukimit fizik për të gjithë në shkolla;
 - e) miratimin e programeve integruese ku i kushtohet rëndësi e veçantë nxitjes së aksesit në sporte për fëmijët me prejdardhje nga pakicat;
3. t'i ftojë autoritetet lokale:
 - a) të mbështesin dhe të lehtësojnë pjesëmarrjen e grupeve të pakicave në sporte, duke përfshirë dhe punën e strukturave lokale të sportit;
 - b) të këshillojnë dhe mbështesin sportklubet dhe partnerët lokalë lidhur me programet e mundësive të barabarta.
 - c) të organizojnë aktivitete të lidhura me sportin për të mbledhur së bashku njerëz me prejdardhje të ndryshme;
4. t'i ftojë federatat dhe klubet sportive:
 - a) të miratojnë politika diversiteti dhe të mundësive të barabarta për të siguruar përfaqësim të balancuar për grupet e pakicave në sporte në të gjitha nivelet;
 - b) të marrin masa për të terhequr mbështetës me prejdardhje të ndryshme nga pakicat në aktivitetet sportive;

II. të luftojnë racizmin dhe diskriminimin racia në sporte dhe, për këtë qëllim:

5. të sigurojnë miratimin e legjislacionit të përgjithshëm dhe, nëse është e nevojshme, dhe të legjislacionit specifik kundër racizmit dhe diskriminimit racia në sport. Në veçanti, ligjvënësi duhet të ofrojë:
 - a) një përkufizim të qartë të racizmit dhe diskriminimit racia;
 - b) përcaktimin dhe ndalimin, sipas rastit, të formave specifike të racizmit dhe diskriminimit;
 - c) legjislacionin e përshtatshëm dhe gjithëpërfshirës kundër diskriminimit;
 - d) dispozitat ligjore që penalizojnë aktet raciale;

- e) ndalimin e shpërndarjes së materialit racia! nëpërmjet internetit;
 - f) mjetet ligjore në dispozicion të viktimave të racizmit dhe diskriminimit racia! në sport;
 - g) rregullore të sigurisë, të cilat i lejojnë policisë dhe stafit të sigurimit të ndalojnë, raportojnë dhe të dokumentojnë sjelljet racia!;
 - h) përgjegjësinë e klubeve dhe të federatave të sporteve për aktet racia! të kryera gjatë aktiviteteve sportive;
6. të sigurojnë zbatimin efektiv të legjislacionit që synon të parandalojë dhe të sanksionojë veprat racia! në fushën e sportit dhe, për këtë qëllim:
- a) të ofrojnë elemente dhe udhëzime të qarta për identifikimin e akteve racia!;
 - b) të kenë mekanizma të qartë për raportimin dhe trajtimin e sjelljes racia!;
 - c) të krijojnë sisteme për monitorimin dhe mbledhjen e të dhënave;
 - d) t'u ofrojnë trajtim specifik për këtë çështje personave të përfshirë në të gjitha nivelet e sistemit të drejtësisë;
 - e) të marrin masa për inkurajimin e depozitimit të ankesave nga viktimat e racizimit dhe për monitorimin dhe ndjekjen e këtyre ankesave;
 - f) të sigurojnë ekzistencën dhe funksionimin efektiv të një organi kompetent për antidiskriminim, *inter alia*, për t'ju ardhur në ndihmë viktimave për depozitimin e ankesave për racizëm dhe diskriminim racia!;
7. të organizojnë dhe të financojnë fushata të gjera për rritjen e ndërgjegjësimit kundër racizmit në sporte në të gjitha nivelet, përfshirë dhe aktorët përkatës;
8. të kërkojnë që autoritetet lokale:
- a) ta përfshijnë luftën kundër racizmit dhe diskriminimit racia! në aktivitetet e tyre të rregullta, në veçanti në punën e tyre me organet që merren me sportet;
 - b) të mbështesin lëvizjet dhe iniciativat për nxitjen e sportdashjes dhe tolerancës, si edhe projektet arsimore dhe sociale në këtë fushë;
 - c) t'u ofrojnë trajnimet e nevojshme policisë lokale për të trajtuar incidentet racia! brenda dhe jashtë ambienteve sportive;
9. të kërkojnë që policia:
- a) t'i nënshkrohet trajnimit lidhur me mënyrën sesi të trajtojë incidentet racia!, të cilat ndodhin gjatë aktiviteteve sportive dhe sesi të identifikojë autorët e këtyre incidenteve;
 - b) të miratojnë strategji të përbashkëta me personelin e sigurimit të organizatorëve të aktiviteteve sportive për të trajtuar incidentet racia!;
 - c) të identifikojnë dhe të heqin fletushkat, simbolet ose banerat racia!, antisemitike, ose diskriminuese;
 - d) të ndërhyjnë menjëherë për të ndaluar sjelljen racia!;

10. t'i ftojne federatat dhe klubet sportive:
 - a) te pranojne qe racizmi eshte problem i rendesishem ne sport ne te gjitha nivelet dhe te shfaqin publikisht angazhimin e tyre per luftimin e tij;
 - b) te krijojne mekanizma te brendshem per te trajtuar ceshtjet e racizmit dhe diskriminimit racial;
 - c) te marrin dhe te zbatojne masa veteregulluese, disiplinore dhe per rritjen e ndergjegjesimit;
 - d) te trajtojne stafin e tyre te sigurimit per menyren sesi te parandalojne dhe te trajtojne siç duhet incidentet raciale per shkak te sportit;
 - e) te refuzojne aksesin ne ambientet sportive te personave, te cilët shperndajne ose mbajne me vete fletushka, simbole dhe banera raciale, antisemitike ose diskriminuese;
 - f) te mbeshtesin levizjet dhe iniciativat per nxitjen e sportdashjes dhe tolerances, si dhe te projekteve arsimore dhe sociale ne kete fushë;
11. t'u kujtojne sportistëve dhe trajnerëve:
 - a) te terhiquen nga sjelljet raciale ne te gjitha rrethanat;
 - b) te raportojne sjelljet raciale, ne rastet kur ato shfaqen;
12. t'u kujtojne arbitrave:
 - a) te reagojne siç duhet ne rastet kur sportistet, stafi teknik dhe/ose mbeshtetesit perfshihen ne gjeste ose shprehje raciale duke marrë masat dhe sanksionet e nevojshme;
 - b) te permendin ne raportin e tyre rastet e incidenteve raciale gjate një aktiviteti sportiv;
13. t'i inkurajojne organizatat e mbeshtetesve:
 - a) te miratojne kartat e mbeshtetesve, te cilat permbajne klauzola antiraciale;
 - b) te organizojne aktivite per te terhequr anetarët me prejardhje nga pakicat;
 - c) te jene vigjilentë rreth permbajtjes së mundshme raciale ne faqet e tyre te internetit, ose ne gazetate sportive te fansave;
14. te inkurajojne aktorët politikë dhe liderët opinionistë te mbajne një qendrim të fortë publik kundër racizmit ne sport;
15. te inkurajojne median:
 - a) te mos riprodhojne stereotipe raciale ne raportimet e tyre;
 - b) t'i kushtojne vemendjen e nevojshme imazhit qe ato perçojne per grupet e pakicave ne sport;
 - c) te raportojne incidentet raciale qe ndodhin gjate aktiviteve sportive dhe t'i bëjne publicitet sanksioneve qe vendosen per autorët e veprave raciale;

16. të inkurajojnë sponsorizuesit dhe industrinë e reklamave:
- a) të shmangin shfaqjen e pamjeve stereotipike të sportistëve me prejardhje nga pakicat;
 - b) të shmangin diskriminimin kundër sportistëve me prejardhje nga pakicat;

III. të ndërtojnë një koalicion kundër racizmit në sport dhe, për këtë qëllim:

17. të nxisin bashkëpunimin ndërmjet të gjithë aktorëve nëpërmjet:
- a) krijimit dhe promovimit të mekanizmave të konsulencës;
 - b) miratimit të një marrëveshje kombëtare kuadër, ku përcaktohen detyrat dhe përgjegjësitë e secilit aktor;
18. të nxisin shkëmbimet e praktikave të mira, nëpërmjet:
- a) krijimit të çmimit për praktikë të mirë për luftën kundër racizmit dhe diskriminimit racial në sport;
 - b) ngarkimit të organit kombëtar të antidiskriminimit me krijimin e një baze të dhënash për praktikën e mira për luftën kundër racizmit dhe diskriminimit racial në fushën e sportit;
19. të ofrojë financime për aktivitetet sociale, arsimore dhe informative për organizatat joqeveritare aktive në fushën e luftës kundër racizmit dhe diskriminimit racial në sport.

MEMORANDUMI SHPJEGUES I REKOMANDIMIT Nr. 12 TË ECRI-T PËR LUFTËN KUNDËR RACIZMIT DHE DISKRIMINIMIT RACIAL NË FUSHËN E SPORTIT

HYRJE

1. Ky Rekomandim i Politikës së Përgjithshme (më poshtë Rekomandimi) përqendrohet në luftën kundër racizmit dhe diskriminimit racial në fushën e sportit. Ai është hartuar për të përfshirë të gjitha llojet e sporteve, duke përfshirë dhe sportin profesionist dhe sportin amator, atë individual dhe skuadrat sportive, si dhe të gjitha aktivitetet që lidhen me sportin si në ambientet sportive dhe jashtë tyre.

2. Për qëllim të këtij Rekomandimi, ECRI përdor përkufizimin e sportit siç jepet në Kartën Evropiane të Sporteve¹, të rishikuar, sipas së cilës:

"Sporti" është çdo lloj aktiviteti sportiv, i cili, nëpërmjet pjesëmarrjes së rastësishme ose të organizuar, ka për qëllim të shprehë ose të përmirësojë formën fizike ose mirëqenien mendore, çon në formimin e marrëdhënieve sociale ose në arritjen e rezultateve në konkurset në të gjitha nivelet.

3. Sporti mund të shërbejë si instrument i rëndësishëm për nxitjen e kohezionit social dhe për transmetimin e vlerave të rëndësishme, të tilla si loja e drejtë, respekti dhe toleranca e ndërsjellë, por ndonjëherë ai përbën një fushë ku mund të lulëzojnë racizmi dhe diskriminimi racial, duke i zvetënuar këto vlera.

4. Në Rekomandimin nr.7 për Politikën e Përgjithshme për legjisllacionin kombëtar për luftën kundër racizmit dhe diskriminimit racial, ECRI-i e përkufizon racizmin si më poshtë:

"Racizmi" do të thotë besimi se shkaqe si raca², ngjyra, gjuha, besimi fetar, shtetësia, ose origjina etnike ose kombëtare, justifikojnë përbuzjen për një person ose një grup personash, ose nocionin e superioritetit të një personi ose një grupi personash mbi ta.

5. Në përputhje me mandatin e tij, në këtë Rekomandim ECRI përqendrohet tek rastet e intolerancës dhe diskriminimit për shkak të racës, ngjyrës, gjuhës, fesë, nënshtetësisë ose origjinës kombëtare ose etnike. Megjithatë, ECRI është i ndërgjegjshëm që intoleranca dhe diskriminimi në fushën e sportit shfaqen dhe për shkaqe të tjera, përfshirë dhe gjininë ose orientimin seksual. I duhet kushtuar vëmendje faktit që shumë prej rekomandimeve që përfshihen në këtë tekst mund të zbatohen *mutatis mutandis* dhe për këto shkaqe.

6. Në kuadrin e punës monitoruese në shtetet anëtare të Këshillit të Evropës, ECRI ka vërejtur se racizmi dhe diskriminimi racial në sport manifestohen në shumë forma të ndryshme, dhe se në vëmendjen e publikut të përgjithshëm vihen zakonisht vetëm

¹ Rekomandimi nr. R(92)13 REV për Kartën Evropiane të Sportit, e rishikuar, miratuar nga Komiteti i Ministrave të Këshillit të Evropës më 24 shtator 1992 dhe rishikuar më 16 maj 2001.

² *Derisa të gjitha qëniet njerëzore i përkasin së njëjtës specie, ECRI i përjashton teoritë e bazuara në racat e ndryshme. Megjithatë, në këtë rekomandim ECRI e përdor këtë term për të siguruar personat të cilët përgjithësisht dhe gabimisht perceptojnë se i përkasin një "race tjetër", se nuk janë të përjashtuar nga mbrojtja e parashikuar nga legjisllacioni.*

format më të egra të abuzimit racial në disiplinat më të njohura të sportit. Veç kësaj, ekziston po ashtu tendenca për nënvlerësimin e akteve raciale që zhvillohen gjatë aktiviteteve sportive. Për pasojë, ky Rekomandim tërheq po ashtu vëmendjen dhe tek format më të fshehta të racizmit dhe diskriminimit racial në sporte dhe ofron shembuj konkretë të praktikave dhe të sjelljes së papranueshme³. Ka po ashtu prova bindëse që racizmi dhe diskriminimi racial në sport shkon përtej sjelljes individuale ose kolektive të fansave, ose të rasteve të izoluar të gjesteve ose komenteve raciale të bëra, për shembull, nga sportistë, trajnerë, ose menaxherë klubi. Në fakt në fushën e sportit është i pranishëm dhe racizmi institucional⁴. Për pasojë, ky Rekomandim thekson po ashtu çështjen sesi të sigurohen mundësi të barabarta në aksesin në sporte për të gjithë personat, pavarësisht racës, ngjyrës, gjuhës, fesë, nënshtetësisë, origjinës kombëtare ose etnike.

7. Në përputhje me mandatin e ECRI-t, ky Rekomandim i drejtohet qeverive të shteteve anëtare të Këshillit të Evropës, të cilat janë përgjegjëse për krijimin e një kuadri ligjor dhe politik efektiv për të luftuar racizmin dhe diskriminimin racial në shoqëri në përgjithësi, dhe në fushën e sportit në veçanti. Është detyra e tyre të sigurojnë marrjen e masave kundër racizmit dhe diskriminimit racial në fushën e sportit nga të gjithë aktorët përkatës në këtë fushë, përfshirë dhe autoritetet dhe organet publike (ndër të tjera, ligjvënësin, gjyqësorin, institucionet e të drejtave të njeriut, përfshirë organet kombëtare kundër diskriminimit, policinë, organet qeveritare përgjegjëse për sportin, institucionet arsimore dhe autoritetet lokale) dhe organizatat joqeveritare (ndër të tjera federatat e sportit profesionist dhe amator, bashkimet e sportistëve, shoqatat e trajnerëve, bashkimet e arbitrave, organizatat e mbështetësve, sponsorizuesit dhe median).

I. të sigurojnë mundësi të barabarta për aksesin në sport për të gjithë, dhe për këtë qëllim:

Paragrafi 1 i Rekomandimit:

“të mbledhin informacion për situatën dhe përfaqësimin e grupeve të pakicave në sporte, duke përfshirë dhe mbledhjen e praktikave të mira në këtë fushë;”

8. Është e rëndësishme të theksohet që grupet e pakicave janë mirëpërfaqësuar, ose madje dhe të mbipërfaqësuar në disiplina të caktuara sportive, ndërsa përgjithësisht janë të nënpërfaqësuar në staf drejtues, staf administrativ ose stafin trajnues. Kjo duket së është shkaktuar pjesërisht nga stereotipet raciale lidhur me kapacitetin sportiv dhe kompetencën profesionale të sportistëve me prejardhje nga pakicat. Për më tepër, sportistët me prejardhje nga pakicat kanë ndonjëherë problem lidhur me karrierën e tyre, pasi është e vështirë për ta të arrijnë sukses në rrjetet informale, të cilat përgjithësisht përbëhen nga anëtarët e shumicës së popullsisë.
9. Në punën për monitorimin e shteteve anëtare, ECRI përballet shpesh me faktin që në pjesën më të madhe të shteteve dhe për pjesën më të madhe të disiplinave, nuk ka në dispozicion informacion të besueshëm për situatën dhe përfaqësimin e grupeve të pakicave në sporte. Kjo e bën shumë të vështirë për qeveritë të

³ Shih paragrafët 12, 27 dhe 40 të Memorandumit Shpjegues.

⁴ Sipas Raportit të Hetimit të Stephen Lawrence, të bërë nga Z. William Macpherson of Cluny 'racizmi institucional' është "dështimi kolektiv i organizimit [publik] për të ofruar shërbimin e duhur dhe profesional për njerëzit për shkak të ngjyrës, kulturës dhe origjinës etnike. Ai mund të shihet ose të zbulohet në proceset, qëndrimet dhe sjelljet të cilat çojnë në diskriminim nëpërmjet paragjykit të pamenduar, injorancës, mendjelehtësisë dhe stereotipive raciale të cilat i disavantazhojnë njerëzit e pakicave etnike.

përgatisin përgjigjet e nevojshme ligjore dhe politikat për sigurimin e mundësive të barabarta lidhur me aksesin në sport për të gjithë anëtarët e shoqërisë. Për pasojë, ECRI e inkurajon kryerjen e kërkimit në fushat e mëposhtme:

- kërkime për kushtet e aksesit në disiplinën e organizuar të sportit dhe aktivitetin fizik dhe për përfaqësimin e grupeve të pakicave në disiplina të ndryshme sportive;
 - kërkime për zhvillimin e karrierës së sportistëve me prejardhje nga pakicat;
 - sondazhe cilësore dhe sasiore për situatën e menaxherëve të sportit me prejardhje nga pakicat;
 - analiza social-demografike të publikut të përgjithshëm pas aktiviteteve sportive.
10. Megjithatë, të dhënat e nevojshme sasiore për këtë lloj kërkimi nuk mund të gjenden lehtë. Kjo për shkak të faktit që pjesa më e madhe e shteteve anëtare të Këshillit të Evropës nuk mbledhin të dhëna të ndara sipas zërave të tillë si origjina kombëtare ose etnike, gjuha, feja dhe nënshpëtimet. Për këtë arsye, ECRI rekomandon në mënyrë të vazhdueshme në raportet për monitorimin e shteteve anëtare që shtetet anëtare t'i mbledhin këto të dhëna për të bërë të mundur monitorimin e situatës së grupeve të pakicave dhe për të identifikuar forma të mundshme të diskriminimit të drejtpërdrejtë dhe të tërthortë me të cilin ata mund të hasen në fusha të ndryshme të jetës. ECRI thekson se këto fusha duhet të përfshijnë sportin.
11. Për më tepër, duhet të bëhen përpjekje të veçanta për të identifikuar praktikatat e mira ekzistuese për nxitjen e mundësive të barabarta lidhur me aksesin në sport, me synimin e zbatimit të tyre në një nivel më të gjerë.

Paragrafi 2 i Rekomandimit:

“të marrin masat e nevojshme ligjore dhe të politikave;”

12. Mbi bazën e informacionit të mbledhur, ECRI u bën thirrje qeverive të zhvillojnë dhe të miratojnë masat e nevojshme ligjore dhe politikat për të siguruar mundësi të barabarta lidhur me aksesin në sport, ndërmjet të cilave miratimi i një pakete gjithëpërfshirëse legjislatore antidiskriminimi duhet të zërë një vend të rëndësishëm. Rekomandimi nr. 7 për Politikën e Përgjithshme të ECRI-t jep udhëzime të vlefshme në këtë aspekt dhe jep përkufizimin e diskriminimit racial të drejtpërdrejtë dhe të tërthortë. Përveç ofrimit të këtyre përkufizimeve, ai liston elementët kyç që duhet të përfshihen në një legjislatore efektive antidiskriminimi, duke përfshirë dhe ndalimin e diskriminimit në të gjitha fushat e jetës, si në sektorin publik dhe në atë privat, dhe mundësinë për miratimin e masave të posaçme të përkohshme për anëtarët e grupeve të disavantazuara.
13. Ndalimi i diskriminimit racial duhet të përfshijë kushtet për pranimin në një klub sportiv; përzgjedhjen dhe rekrutimin e sportistëve; rekrutimin e stafit drejtues, atij administrativ dhe të trajnerëve; dhe zhvillimin e karrierës së sportistëve dhe të drejtuesve, stafit administrativ dhe trajnerëve. Ndalimi i diskriminimit racial duhet të zbatohet si për sportet amatore dhe për ato profesionale. Është po ashtu e rëndësishme të tregohet vigjilencë kundër trafikimit dhe shfrytëzimit, në veçanti për sportistët e rinj.
14. Në mënyrë që të luftohet në mënyrë aktive çdo praktikë diskriminuese lidhur me aksesin në sport, ECRI rekomandon që shtetet anëtare të nxisin miratimin e politikave për mundësi të barabartë ndërmjet organeve drejtuese sportive dhe organizatave sportive. Organet publike me përgjegjësi në fushën e sportit (p.sh. ministritë e sportit, institucionet arsimore, autoritetet lokale), duhet të vendosen nën

detyrën publike për nxitjen e barazisë, përfshirë dhe aksesin në sport. Organizatat private të sportit duhet të ndihmohen në zhvillimin e politikave për mundësi të barabarta duke u pajisuar me udhëzime dhe informacion mbi praktikat më të mira në këtë fushë, e cila, për shembull, mund të jetë zhvilluar dhe mbledhur nga organet kombëtare të antidiskriminimit⁵.

15. Edukimi fizik duhet të përdoret si instrument për të rritur interesin e fëmijëve për sportet dhe për të rritur ndërgjegjësimin e tyre kundër racizmit dhe diskriminimit racial në të gjitha manifestimet e tij. Kjo mund të arrihet, për shembull, duke theksuar rëndësinë e promovimit të tolerancës dhe mosdiskriminimit në kurrikulat e edukimit fizik, ose duke i inkurajuar mësuesit dhe trajnerët e sportit të promovojnë përfshirjen e fëmijëve me preajrdhje nga pakicat.
16. Në disa shtete ekzistojnë një sërë pengesash ligjore dhe administrative për pjesëmarrjen e personave që nuk janë nënshtetas të tyre në konkurset lokale dhe kombëtare të sporteve. Si rezultat, si klubet profesionale dhe amatore të sportit ndonjëherë hezitojnë të pranojnë persona që nuk kanë nënshtetësinë e shtetit në fjalë. ECRI është i shqetësuar që kjo mund të shkaktojë problem për imigrantët e rinj, ndjenja e kundërshtimit e të cilëve mund të dëmtojë seriozisht integrimin e tyre në shoqërinë pritëse.
17. Sporti mund të jetë instrument i rëndësishëm për nxitjen e integritit. Për këtë arsye, ECRI i inkurajon qeveritë të miratojnë programe integrimi me dimensione sportive. Rëndësi e veçantë i duhet kushtuar përfshirjes së fëmijëve të pakicave në aktivitetet sportive, si në shkollë dhe në klubet profesionale dhe amatore të sporteve. Përsa i përket veçanërisht skuadrave sportive, ECRI favorizon skuadrat mikse më shumë sesa skuadrat e përbëra vetëm nga një grup i caktuar popullsie për të parandaluar përjashtimin dhe segregimin.

Paragrafi 3 i Rekomandimit:

Roli i organeve lokale në sigurimin e mundësive të barabarta lidhur me aksesin në sporte

18. Afërsia e autoriteteve lokale me komunitetet e tyre u jep atyre rol të rëndësishëm për sigurimin e mundësive të barabarta lidhur me aksesin në sporte. Nxitja e barazisë në sport mund të plotësojë në mënyrë të arsyeshme përpjekjet për promovim të integritit social dhe kulturor në komunitetit e tyre.
19. Autoritetet lokale janë të pozicionuara më mirë për identifikimin e problemeve dhe nevojave të grupeve të pakicave dhe për inkurajimin dhe mbështetjen e tyre për të marrë pjesë në sport. Për këtë gjë ato duhet të krijojnë lidhje të ngushta me grupet e pakicave duke u konsultuar me to në mënyrë të rregullt dhe duke i ftuar të marrin pjesë në punën e këshillave lokale të sportit. Në këtë kuadër duhet të trajtohen pengesat ekzistuese lidhur me pjesëmarrjen e grupeve të pakicave në sport.
20. Përveç sigurimit të pjesëmarrjes së grupeve të pakicave në mekanizmat formale të konsultimit, autoritetet lokale duhet të kërkojnë dialog dhe partneritet me një gamë më të madhe aktorësh, përfshirë klubet sportive, shoqatat e imigrantëve, organizatat e pakicave dhe median e pakicës. Në mënyrë ideale, kjo përfshirje duhet të çojë në projekte konkrete në bazë, të cilat nxisin pjesëmarrjen e grupeve të pakicave në sport.

⁵ Detyrat dhe përgjegjësitë e organeve kombëtare për antidiskriminimin përshkruhen në më shumë detaje në paragrafin 47 të Memorandumit Shpjegues.

21. Më specifikisht, autoritetet lokale duhet të nxisin dhe të zhvillojnë praktikën e sportit në zona ku ekzistojnë tensione brenda komunitetit. Kjo mund të arrihet, për shembull, duke përmirësuar disponueshmërinë dhe atraktivitetin e ambienteve të sportit në lagjet përkatëse dhe promovimin e përzierjes së njerëzve me prejardhje të ndryshme në aktivitetet sportive.
22. Autoritetet lokale kanë po ashtu rol të rëndësishëm për të luajtur në këshillimin dhe mbështetjen e partnerëve lokalë të sporteve dhe klubeve për mënyrën sesi të hartojnë dhe të zbatojnë programe mundësish të barabarta, përfshirë dhe ofrimin e trajtimeve për stafin lidhur me barazinë, duke u ofruar atyre informacion për programet e rekrutimit të dedikuar vetëm për grupet e pakicave.
23. Autoritetet lokale duhet të organizojnë po ashtu aktivitete sportive dhe kulturore, të cilat mbledhin sëbashku njerëz me preardhje të ndryshme etnike, si dhe rrisin interesin e tyre për praktikimin e sporteve.

Paragrafi i 4-t i Rekomandimit:

roli i federatave dhe klubeve sportive për sigurimin e mundësive të barabarta lidhur me aksesin në sport

24. Federatat dhe klubet sportive mund të luajnë një rol të rëndësishëm si model për t'u ndjekur, nëse tregojnë angazhim të vërtetë për të luftuar racizmin dhe nëse sigurojnë mundësi të barabarta lidhur me aksesin brenda radhëve të tyre. Në praktikë, ato formësojnë në një gamë më të madhe kushtet bazuar në të cilat praktikohet sporti. Ata rekrutojnë sportistë dhe staf tjetër sportiv dhe i shoqërojnë nga afër ata gjatë të gjithë karrierës së tyre profesionale ose amatore. Për pasojë, ka rëndësi shumë të madhe që federatat dhe klubet sportive të miratojnë politika diversiteti dhe mundësish të barabarta në statutet dhe rregulloret e tyre, të cilat nuk duhet vetëm të qëndrojnë në nivelin e synimit, por duhet të përkthehen në veprime konkrete.
25. Masat që duhet të ndërmerren në këtë aspekt përfshijnë informimin e vlerësuesve sportivë dhe të agjencive të rekrutimit mbi politikat e diversitetit dhe mundësitë e barabarta të organizatës; të siguruarit që panelet e rekrutimit ruajnë një balancë etike, për aq sa është e mundur; ofrimin e trajnimeve të rregullta për çështjet e barazisë për stafin e tyre; dhënien e një vendi të veçantë politikave të tyre të diversitetit dhe mundësive të barabarta në broshurat informative për stafin; ofrimin e trajnimit të posaçëm për stafin sportiv me prejardhje nga pakicat e nënpërfaqësuar në disiplinën përkatëse të sportit; ofrimin e mbështetjes nëpërmjet mentorimit për individët që u përkasin pakicave; dhe dhënien e granteve dhe/ose aplikimin për grante për të zhvilluar dhe organizuar aktivitete me grupet e pakicave.
26. Në të njëjtën kohë, federatat dhe klubet sportive duhet të inkurajojnë po ashtu më shumë diversitet ndërmjet spektatorëve dhe mbështetësve. Në disiplina të caktuara sportive, mospërputhja ndërmjet numrit të lartë të sportistëve nga pakicat dhe mungesa e pakicave në audiencë është e dukshme. Për pasojë, ECRI inkurajon marrjen e masave për të tërhequr mbështetësit me preardhje nga minoritete të ndryshme në aktivitetet sportive.

II. të luftojnë racizmin dhe diskriminimin racial në sport dhe, për këtë qëllim:

Paragrafi 5 i Rekomandimit:

“të sigurojnë miratimin e legjislacionit të përgjithshëm dhe legjislacionit specifik kundër racizmit dhe diskriminimit racial në sport”

27. Pjesa më e madhe e shteteve anëtare të Këshillit të Evropës disponojnë dispozita ligjore kundër racizmit dhe diskriminimit racial. Këto dispozita ligjore marrin shpesh formën e klauzolave të përgjithshme antidiskriminuese në tekstet e kushtetutës, ose janë pjesë e një trupe ligji të antidiskriminimit, ose të një lloji tjetër teksti ligjor që mbulon shumë fusha të jetës. Megjithatë, këto dispozita nuk janë gjithmonë të mjaftueshme për të luftuar në mënyrë të suksesshme racizmin dhe diskriminimin racial në sport, pasi aktorët përkatës shpesh nuk janë të ndërgjegjshëm për praninë e tyre dhe nuk e dinë sesi ato lidhen me punën e tyre të përditshme. Për pasojë, është e rëndësishme të ekzistojnë dispozita të posaçme kundër racizmit dhe diskriminimit racial në të gjitha rregulloret dhe ligjet përkatëse për sportin.
28. Ajo çfarë është më e rëndësishmja, ligji duhet të përmbajë një dispozitë të qartë kundër racizmit dhe diskriminimit racial në sport, e cila, sipas nevojës, duhet të parashikohet nga rregullat dhe ligjet e sportit. Në këtë aspekt, duhet të zbatohen përkufizimet e përfshira në Rekomandimin nr. 7 lidhur me legjislacionin kombëtar për luftën kundër racizmit dhe diskriminimit racial. Këto përkufizime janë në përputhje me jurisprudencën e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, sipas së cilës diskriminimi është trajtim i diferencuar, i cili nuk ka objektive dhe as justifikim të arsyeshëm. E aplikuar në fushën e sportit, sjellja që duhet të ndalohet duhet të përfshijë trajtimin e diferencuar të pajustificuar në shpërbim, kushtet e punësimit dhe zhvillimin e karrierës, “stacking” (praktikë diskriminuese në sportet në skuadra, ku sportistët me preajrdhje nga pakicat rrallë gjenden në pozicione rezultati ose kontrolli të lojës) dhe diskriminim në përzgjedhjen dhe përcaktimin për konkurset sportive⁶
29. Këto lloje çështjesh diskriminimi racial në sporte marrin shpesh vëmendje të kufizuar nga politikëbërësit dhe ligjberësit kombëtarë dhe, për pasojë ECRI dëshiron të tërheqë vëmendjen e tyre për këto fenomene. Kjo mungesë vëmendje, deri në një farë mase është produkt i mungesës së kërkimeve gjithëpërfshirëse për diskriminimin racial në sporte në pjesën më të madhe të shteteve të Këshillit të Evropës.
30. Situata është pak më e ndryshme lidhur me incidentet e dhunës raciale dhe shprehjes raciale në aktivitetet sportive, veçanërisht në futboll. Në këtë kuadër, ECRI dëshiron të tërheqë vëmendjen tek fakti që racizmi është po ashtu i pranishëm në disiplina të tjera sportive, por që ndërgjegjësimi për këto çështje është ende i pamjaftueshëm ndërmjet shumë prej tyre. Kjo është posaçërisht e vërtetë për sportet amatore, por edhe për sportet profesionale në ligat më të ulëta.
31. Atje ku janë trajtuar këto çështje, iniciativat për të luftuar racizmin në sport janë përqendur kryesisht tek sjellja e fansave dhe më posaçërisht tek huliganizmi, megjithëse jo të gjithë huliganët ose anëtarët e grupeve radikale të fansave janë domosdoshmërisht racistë. Është e rëndësishme të pranohet që aktet raciale kryhen edhe nga sportistët, trajnerët, dhe persona të tjerë pjesë e stafit të disiplinave të sportit, por edhe nga fansat. Megjithatë, vëmendje e posaçme i duhet

⁶ Diskriminimi lidhur me aksesin në sport trajtohet në paragrafin 2 të këtij Rekomandimi.

dhënë aktiviteteve të grupeve ekstremiste neo-naziste dhe të krahut të djathtë, të cilat ndonjëherë përdorin aktivitete sportive për rekrutimin e anëtarëve të rinj.

32. Lidhur me sjelljen raciale nga ana e fansave të cilët nuk janë pjesë e grupeve të organizuara, ECRI ka vënë re një lloj ngathtësie për të ndërhyrë nga ana e policisë dhe e stafit tjetër të sigurimit, duke përfshirë dhe punonjësit e shërbimit. Në fakt, duket sikur mbizotëron një lloj pandëshkueshmërie lidhur me shprehjet raciale në shumë ambiente sportive. ECRI është shumë i shqetësuar për këtë gjë, pasi ajo i dërgon një mesazh negativ shoqërisë në tërësi dhe rrezikon që ta bëjë banal dhe normal racizmin në sport dhe, për pasojë, dhe racizmin në përgjithësi. Për pasojë, ECRI kundërshton në mënyrë kategorike çdo përpjekje për të justifikuar ose për të nënvlerësuar këto akte me pretekstin që aktivitetet në të cilat ato shfaqen janë shumë emocionale. Duhet të bëhet e qartë se “çfarë është e paligjshme jashtë stadiumit është e paligjshme edhe brenda stadiumit”.

33. Për pasojë, ECRI dëshiron t’u tërheqë vëmendjen qeverive për udhëzimet e përfshira në Rekomandimin nr. 7 për Politikën e Përgjithshme. Në këtë dokument, ECRI u rekomandon qeverive që ligji të penalizojë aktet e mëposhtme në rastet kur ato kryhen në mënyrë të qëllimshme:

- a) nxitjen publike të dhunës, urrejtjes ose diskriminimit,
- b) fyerjet ose shpifjet publike, ose
- c) kërcënimet

kundrejt një personi ose një grupi personash për shkak të racës, ngjyrës, gjuhës, fesë, nënshtetësisë, ose origjinës kombëtare ose etnike;

- d) shprehjes publike, me qëllim racial, të një ideologjie e cila pretendon epërsinë ndaj një grupi personash, ose që zhvlerëson ose denigron një grup personash për shkak të racës, ngjyrës, gjuhës, fesë, nënshtetësisë ose origjinën kombëtare, ose etnike;
- e) mohimin publik, nënvlerësimin, justifikimin ose pranimin e sjelljes që konsiderohet moralisht e gabuar ose ofenduese, me qëllim diskriminimin racial, të krimeve të genocidit, krimeve kundër njerëzimit, ose krimeve të luftës;
- f) përhapjen ose shpërndarjen publike, ose prodhimin ose ruajtjen e synuar për përhapjen ose shpërndarjen publike, me synim racial, të materialit të shkruar, pamor ose të çdo materiali tjetër që përmban manifestimet e mbuluara nga paragrafët 33 a), b), c), d) dhe e);
- g) krijimin ose drejtimin e një grupi i cili promovon racizmin; mbështetjen për një grup të tillë dhe pjesëmarrjen në aktivitetet e tij me synimin e kontribimit për kryerjen e veprave të përmendura në paragrafët 33 a), b), c), d), e) dhe f);
- h) diskriminimin racial në ushtrimin e detyrës në sektorin shtetëror ose privat

34. ECRI është i ndërgjegjshëm që ligji mund të mos parandalojë shpërndarjen e ideve raciale në mënyra më të fshehta, të brendshme dhe rreth ambienteve sportive. Megjithatë, ECRI është i mendimit që trajnimi i posaçëm i policisë dhe i stafit tjetër të sigurisë, përfshirë dhe punonjësit e shërbimit, do t'i ndihmojë ata të identifikojnë dhe të luftojnë edhe forma më të koduara të racizmit.
35. Në disa disiplina të njohura sporti, dhuna e spektatorëve përbën problem të rëndë. ECRI i mbështet fort instrumentet dhe mekanizmat e bashkëpunimit që janë zhvilluar për të luftuar dhunën në ngjarjet sportive, të tilla si Konventa Ndërkombëtare kundër Dhunës dhe Sjelljes së Pahijshme të Spektatorëve në Aktivitetet Sportive⁷ dhe komiteti i saj i përhershëm, pasi këto instrumente të vlefshme mund të përdoren dhe për të luftuar dhunën e motivuar nga shkaqe raciale në ambiente sportive. Megjithatë, duhet të bëhet gjithnjë një dallim i qartë ndërmjet sjelljes së dhunshme, të motivuar nga racizmi, dhe sjelljes së dhunshme jo të motivuar nga racizmi. Ky dallim është i rëndësishëm, pasi ECRI është i mendimit që për të gjitha veprat penale të kryera në fushën e sportit, motivimi racial duhet të përbëjë rrethanë rënduese në proceset penale.
36. Përveç ambienteve sportive, ekziston dhe një forum tjetër ku mund të lulëzojë racizmi i lidhur me sportin, interneti. Për pasojë, ECRI rekomandon që legjislacioni duhet të përfshijë dhe krimet e racizmit të kryera nëpërmjet internetit. Rekomandimi nr. 6 i ECRI-t për Politikën e Përgjithshme rekomandon që legjislacioni duhet të përfshijë dhe krimet raciale të kryera nëpërmjet internetit. Rekomandimi nr. 6⁸ i ECRI-t për Politikën e Përgjithshme dhe Protokollin Shtesë i Konventës për Krimin Kibernetik⁹ ofrojnë udhëzime shumë të vlefshme në këtë drejtim.
37. ECRI është i mendimit që prania e zgjidhjeve efektive për viktimat e racizmit dhe diskriminimit racial në sport ka domethënie të madhe. Këtu duhet të përfshihen zgjidhje efektive civile dhe penale përpara gjykatave, por dhe mundësitë e bërjes së ankesave para bordeve disiplinore, komisioneve të organeve drejtuese të sportit, ose organeve kombëtare të antidiskriminimit. Sanksionet dhe gjokat e vëna si rezultat i këtyre proceseve duhet të kenë një efekt mjaftueshmërisht pengues, si dhe duhet të kenë dimension edukativ.
38. Në këtë kuadër, ECRI dëshiron të theksojë po ashtu se organizatat dhe klubet sportive, si dhe pronarët e ambienteve sportive dhe autoritetet publike kanë përgjegjësi të posaçme për të mbajtur mjedisin sportiv pa racizëm dhe diskriminim racial. Për pasojë, ligjvënësi duhet të parashikojë sanksione dhe/ose mjete të tjera të përshtatshme, në rast se nuk merren masat e nevojshme për parandalimin dhe kontrollin e dhunës ose sjelljes së pahijshme raciale gjatë ose në lidhje me aktivitetet sportive.
39. Një mjet efektiv për parandalimin dhe kontrollin e kësaj lloji sjelljeje është instalimi i videokamerave dhe i sistemeve të CCTV-së (televizione me qark të mbyllur) në ambientet sportive. Për pasojë, rregulloret e sigurisë duhet të parashikojnë përdorimin e tyre të mundshëm për dokumentimin e abuzimit racial.

⁷ Konventa Evropiane kundër Dhunës dhe Sjelljes së Pahijshme të Spektatorëve në Aktivitetet Sportive dhe në veçanti në ndeshjet futbolistike – Seritë e Traktateve Evropiane Nr. 120, miratuar nga Komiteti i Ministrave të Këshillit të Evropës më 19 gusht 1985.

⁸ Rekomandimi nr. 6 i ECRI-t për Politikën e Përgjithshme për luftën kundër shpërndarjes së materialit racial, ksenofobik dhe antisemitik nëpërmjet internetit.

⁹ Protokollin Shtesë i Konventës për Krimin Kibernetik lidhur me parashikimin si vepra penale të akteve me natyrë raciale ose ksenofobike të kryera nëpërmjet sisteme kompjuterike, Seritë e Traktateve Evropiane Nr. 189, miratuar nga Komiteti i Ministrave i Këshillit të Evropës më 28 janar 2003.

Paragrafi 6 i Rekomandimit:

“të sigurojnë zbatimin efektiv të legjislationit të synuar për parandalimin dhe sanksionimin e veprave raciale në fushën e sportit.”

40. Legjislationi gjithëpërfshirës kundër racizmit dhe diskriminimit racial është i rëndësishëm, por mbetet vetëm në letër nëse nuk zbatohet në mënyrë efektive.
41. Për pasojë, ligjet dhe rregulloret në fushën e sportit duhet të përmbajnë udhëzime të qarta dhe gjithëpërfshirëse për mënyrën sesi të dallohen aktet raciale. Sipas ECRI-t, sjellja raciale që duhet të ndalohet përfshin fyerjet dhe thirrjet raciale, valëvitjen e banerave raciale dhe simbolet, veshjet, shpërndarja dhe shitja e banerave, simboleve, flamujve, fletushkave ose imazheve raciale.
42. Në të njëjtën kohë, rregullat dhe rregulloret në fushën e sportit duhet të parashikojnë krijimin e mekanizmave për raportimin dhe trajtimin e incidenteve raciale gjatë dhe në lidhje me aktivitetet sportive. Për shembull, duhet të miratohen protokolle të posaçme, ku parashikohen përgjegjësitë ekzakte të arbitrave, oficerëve të policisë, punonjësve të shërbimit dhe policisë në rastet kur shfaqen incidentet raciale.
43. Siç është përmendur dhe në pjesë të tjera të këtij Rekomandimi, nuk ka informacion gjithëpërfshirës lidhur me numrin e incidenteve raciale në fushën e sportit. Kjo mangësi informacioni lidhet me të gjitha disiplinat sportive thuajse në të gjitha shtetet anëtare të Këshillit të Evropës. Kjo e bën shumë të vështirë që të merret një panoramë e vërtetë e të gjithë situatës. Për pasojë, janë krijuar sistemet e monitorimit të racizmit në përputhje me kërkesat ligjore kombëtare, të cilat duhet të përdoren nga autoritetet e zbatimit të ligjit, për shembull, në bashkëpunim me organizatat e sporteve, klubet dhe OJQ-të e specializuara.
44. Për të siguruar regjistrimin efektiv dhe monitorimin e incidenteve raciale dhe kryerjen e plotë dhe të pëlqyeshme të hetimeve policore, si dhe që oficerët e policisë të mos e nënvlerësojnë motivimin racial të veprave të zakonshme, ECRI mbron një përkufizim të gjerë të konceptit të “incidentit racial”, siç përcaktohet në Rekomandimin nr. 11 të ECRI-t për Politikën e Përgjithshme, sipas të cilit incident racial është *“çdo incident që perceptohet si raciale nga viktimat, ose nga çdo person tjetër”*¹⁰.
45. Një incident racial duhet të jetë patjetër i dallueshëm nga një veprë raciale, dhe mund të shërbejë vetëm si pikë nisje për hetime të mëtejshme nga organet përkatëse të zbatimit të ligjit.
46. Ndjekja e akteve të racizmit dhe diskriminimit racial në fushën e sportit mund të përmirësohet më tej duke ofruar trajnim specifik për të gjithë personat e përfshirë në sistemin e drejtësisë, përfshirë dhe policët, prokurorët dhe gjyqtarët, me synimin e rritjes së njohurive rreth racizmit në sport dhe të mënyrës sesi mund të ndiqen penalisht me efektivitet këto vepra. Ky trajnim duhet të përfshijë po ashtu masa për të inkurajuar viktimat e akteve raciale të bëjnë ankesa.
47. Organet kombëtare të antidiskriminimit, siç përshkruhen në Rekomandimin nr. 2 të ECRI-t për Politikën e Përgjithshme për organet e specializuara për të luftuar racizmin, ksenofobinë, antisemitizmin dhe intolerancën në nivelin kombëtar, mund të luajnë po ashtu rol shumë të rëndësishëm. Në varësi të mandatit që kanë, ato

¹⁰ Ky përkufizim i Rekomandimit nr. 11 i ECRI-t për Politikën e Përgjithshme është marrë nga Raporti i Hetimit i Stephen Lawrence i vitit 1999 nga Sir William Macpherson of Cluny (Cm 4262, Kreu 47, paragrafi 12).

mund t'i pajisin viktimat me informacion rreth të drejtave të tyre, t'u japin atyre këshillim ligjor, të kryejnë hetime, të negociojnë zgjidhje dhe të kryejnë ndërmjetësim, të marrin vendime formale, ose t'i ndihmojnë viktimat në proceset e zakonshme gjyqësore.

Paragrafi 7 i Rekomandimit:

"të organizojnë dhe të financojnë fushata ndërgjegjësimi kundër racizmit"

48. Një ndër problemet kryesore për të luftuar racizmin dhe diskriminimin racial në sport është mungesa e ndërgjegjësimit për ekzistencën e këtyre fenomeneve dhe e faktit sesa të rënda janë ato. Në fakt, ekzistojnë vetëm pak shtete dhe pak disiplina sportive ku njihet dhe trajtohet ky problem. Edhe në ato raste kur bëhet kjo gjë, masat për rritjen e ndërgjegjësimit trajtojnë kryesisht sjelljen raciale të fansave. Në të kundërtën, ECRI është i bindur që duhet të hartohen fushata kundër racizmit për të trajtuar të gjitha format e ndryshme të racizmit dhe diskriminimit racial në sport, siç është përshkruar dhe në pjesët e mësipërme të këtij Rekomandimi.
49. Qeveritë duhet ose t'i organizojnë ose t'i koordinojnë këto fushata për rritjen e ndërgjegjësimit vetë, ose të japin financime të mjaftueshme për organizimin e fushatave nga aktorë të tjerë përkatës në këtë fushë, përfshirë dhe federatat ndërkombëtare të sporteve, organizatat evropiane, federatat dhe klubet kombëtare të sportit, institucionet arsimore, organet kombëtare të antidiskriminimit, organizatat e pakicave dhe OJQ-të kundër racizmit.

Paragrafi 8 i Rekomandimit:

Autoritetet lokale

50. Autoritetet lokale duhet të miratojnë plane veprimi për barazinë, ose kundër racizmit, duke hartuar një strategji dhe masa konkrete për integrimin e luftës kundër racizmit dhe diskriminimin racial në të gjitha aktivitetet e tyre.
51. Lidhur me fushën e sportit, masat konkrete duhet të diskutohen pikë së pari brenda organeve lokale që merren me sport, duke i sjellë së bashku politikanët, nëpunësit civilë, klubet sportive, pronarët e ambienteve sportive përkatëse, si dhe përfaqësuesit e shoqërisë civile, përfshirë dhe grupet e pakicave.
52. Rëndësi e veçantë u duhet kushtuar lëvizjeve dhe iniciativave inkurajuese dhe mbështetëse për të promovuar tolerancën dhe sportdashjen, si dhe projekteve arsimore dhe sociale.
53. Autoritetet lokale kanë po ashtu përgjegjësinë të sigurojnë që forcat e policisë lokale të marrin të gjithë trajnimin e nevojshëm për të trajtuar incidentet raciales në ambientet sportive dhe rreth tyre.

Paragrafi 9 i Rekomandimit:

Policia

54. Policia luan rol të rëndësishëm në parandalimin dhe përgjigjen ndaj incidenteve raciale si brenda dhe jashtë ambienteve sportive. Për pasojë, oficerët e policisë duhet të marrin trajnim të rregullt për mënyrën sesi të trajtojnë më mirë incidentet raciale dhe sesi të identifikojnë autorët e tyre.
55. Për të prandaluar dhe për t'iu përgjigjur në mënyrë të sukseshme incidenteve raciale në ngjarjet sportive, policia duhet të punojë në bashkëpunim të ngushtë me stafin e sigurisë së organizatorëve të këtyre aktiviteteve. Aspektet praktike të këtij

bashkëpunimi parashikohen në marrëveshjet e posaçme ndërmjet policisë dhe organizatorëve.

56. Për më tepër, policia duhet t'u vijë në ndihmë organizatorëve të aktiviteteve sportive në luftën kundër racizmit dhe diskriminimit racial duke u dhënë atyre paraprakisht informacionin përkatës të lidhur me sigurimin, duke mbledhur provat e nevojshme dhe duke identifikuar autorët e veprave raciale dhe duke i hedhur incidentet raciale në regjistrat e policisë.

Paragrafi 10 i Rekomandimit:

Federatat dhe klubet sportive

57. Në kuadër të monitorimit të shteteve anëtare të Këshillit të Evropës, ECRI ka vënë re një lloj sjellje mohimi nga federata dhe klube të caktuara sportive lidhur me praninë e racizmit dhe diskriminimit racial në disiplinat e tyre të posaçme të sportit. Sigurisht që ka përjashtime të dukshme, por niveli mesatar i angazhimit publik për të luftuar këto fenomene është shumë i ulët ndërmjet aktorëve kryesorë në fushën e sportit. Kjo për shkak të shumë arsyeve, ndërmjet të tjerash edhe frikës së shkatërrimit të imazhit pozitiv të sportit. ECRI i kupton këto frikëra, por dëshiron të theksojë se, nëse ato nuk trajtohen, racizmi është në gjendje të zhvillojë plotësisht fuqinë e tij shkatërrurse, duke e njollosur imazhin e sportit dhe duke çenuar vlerat që qëndrojnë në zemër të tij.
58. Për pasojë, federatat dhe klubet sportive duhet të marrin qëndrim parandalues për t'u përballur me këtë fenomen të rrezikshëm, duke përfshirë dhe krijimin e mekanizmave të brendshëm për të trajtuar çështjet e racizmit dhe diskriminimit racial dhe duke miratuar dhe zbatuar masa vetërregullatore, disiplinore dhe të rritjes së ndërgjegjësimit.
59. Lidhur me mekanizmat e brendshëm për të trajtuar çështjet e racizmit dhe diskriminimit racial, federatat dhe klubet sportive duhet të caktojnë një person përgjegjës për luftën kundër racizmit dhe diskriminimit racial brenda strukturave të tyre të brendshme. Për më tepër, ato duhet të zhvillojnë procedura dhe të futen në marrëveshje për të nxitur shkëmbimin e informacionit lidhur me incidentet raciale.
60. Lidhur me masat vetërregullatore, klubet dhe federatat sportive duhet të përfshijnë klauzola antiracizmi dhe barazie në rregulloret e tyre. Ata duhet të prodhojnë kodet e sjelljes, ku jepet qartazi angazhimi i tyre për të promovuar barazinë dhe për të trajtuar diskriminimin, dhe t'ia shpërndajnë këto kode të gjithë stafit të tyre, vullnetarëve drejtuesve dhe zyrtarëve të sportit. Ata duhet të organizojnë trajnime dhe sesione ndërgjegjësimi të rregullta për stafin, vullnetarët, trajnerët dhe zyrtarët e sportit. Për më tepër, ata duhet t'u japin trajnerëve dhe arbitrave udhëzime të qarta lidhur me mënyrën sesi të trajtojnë sjelljen raciale dhe diskriminuese.
61. Lidhur me masat disiplinore, ato duhet të parashikojnë përjashtimin e autorëve të veprave nga stadiumet, të anulojnë biletat e tyre për sezonin, të njoftojnë ndalime në stadium për autorë të përsëritur të këtyre veprave dhe të informojnë policinë. Në raste serioze racizmi të kryer nga sportistët, trajnerët ose fansat, arbitrat duhet të jenë në gjendje të ndërpresin aktivitetet sportive dhe federatat e sportit duhet të jenë në gjendje të vënë gjoba, ose t'i heqin pikë një sportisti ose një klubi të caktuar dhe/ose të vendosin që garat e ardhshme sportive të organizohen me dyer të mbyllura.
62. Lidhur me masat për rritjen e ndërgjegjësimit, klubet dhe federatat sportive duhet të bëjnë njoftime në programet e garave sportive se ata nuk e tolerojnë racizmin, dënojnë thirrjet raciale dhe shfaqjen e simboleve dhe salutimeve ekstreme të

djathta dhe se, në rast të shfaqes së tyre, do të marrin masat e nevojshme. Për më tepër, ata duhet të bëjnë njoftime të rregullta në stadium kundër racizmit dhe ksenofobisë në tabelën e rezultateve dhe nga mikrofoni në stadium, të shfaqin banera kundër racizmit gjatë aktiviteteve sportive dhe, nëse është e mundur, të organizojnë ditë të dedikuara kundër racizmit. Së fundi, ata duhet të integrojnë mesazhe antiraciale në strategjinë e tyre të komunikimit (p.sh. në faqen e internetit, programet e ndeshjeve, revistat e fansave, tabelat e reklamave).

63. Përveç këtyre masave vetërregullatore, disiplinore dhe për rritjen e ndërgjegjësimit, ata duhet të trajnojnë stafin e sigurimit, përfshirë dhe punonjësi e shërbimit, lidhur me mënyrën sesi të parandalojnë dhe të trajtojnë siç duhet incidentet raciale në ambientet sportive. Pjesë e këtij trajnimi duhet të jetë dhe mënyra sesi të njihen sjelljet raciale, duke përfshirë dhe forma më të koduara të racizmit (p.sh. simbolet neo-naziste).
64. Personeli i sigurisë duhet të udhëzohet që të refuzojë aksesin në ambientet sportive për personat të cilët shfaqin ose mbajnë me vete fletushka, simbole ose banera raciale, antisemitike, ose diskriminuese. Ata duhet të parandalojnë po ashtu shpërndarjen dhe shitjen e materialit racial brenda ose në afërsi të ambienteve sportive.
65. Së fundmi, informacioni për incidentet raciale gjatë aktiviteteve sportive duhet t'i silllet në vëmendje shefit të sigurisë dhe/ose policisë, të cilët duhet t'i ndjekin siç duhet këto incidente dhe të hartojnë një inventar të incidenteve raciale për secilin aktivitet sportiv.

Paragrafi 11 i Rekomandimit:

Sportistët dhe trajnerët

66. Sportistët dhe trajnerët janë shpesh në qendër të vëmendjes së publikut. Ata janë modele për të rinj e për të rritur dhe, duke qënë kështu, duhet të tërhiqen nga sjelljet raciale në të gjitha rrethanat. Në të njëjtën kohë, ata duhet ta raportojnë këtë lloj sjelljeje në rastet e shfaqes së saj, dhe t'ua sjellin në vëmendje organeve drejtuese të sportit, në mënyrë që të mund të merren masat e nevojshme.
67. Në këtë kuadër, ECRI dëshiron të njohë dhe të mirëpresë angazhimin personal të disa sportistëve për të luftuar racizmin dhe diskriminim racial në fushën e sportit.

Paragrafi 12 i Rekomandimit:

Arbitrat

68. Arbitrat kanë përgjegjësi të posaçme në rastet kur ndodhin incidente raciale në ambientet sportive. Ata e kanë për detyrë t'i mbrojnë sportistët nga abuzimi racial në ambientet sportive gjatë garave. Në mënyrë që të jenë në gjendje të reagojnë siç duhet kur sportistët dhe/ose mbështetësit e tyre përfshihen në gjeste ose në shprehje raciale, ata duhet të jenë në gjendje të identifikojnë sjelljet raciale, siç përshkruhen në paragrafin 40 të këtij Memorandumi Shpjegues. Për të qënë në gjendje të bëjnë këtë gjë, ata duhet të marrin pjesë në një kurs të posaçëm trajnimi për të përmirësuar njohuritë e tyre rreth çështjes së racizmit dhe antidiskriminimit. Për më tepër, ata duhet të njihen me politikat kundër racizmit dhe për mundësitë e barabarta të organeve dhe klubeve drejtuese të sporteve përkatëse të përfshira në një garë të caktuar.
69. Në rastin e një incidenti racial ose diskriminues, arbitri duhet të reagojë menjëherë dhe të marrë të gjitha hapat e nevojshme për t'i dhënë fund incidentit. Lidhur me britmat ose thirrjet e caktuara raciale nga spektatorët gjatë një aktiviteti sportiv, një

qarkore e Drejtorisë së Përgjithshme Belge për Politikën e Sigurisë dhe të Parandalimit¹¹ u jep udhëzime shumë të vlefshme arbitrave dhe u kërkon atyre t'u përgjigjen incidenteve të tilla në mënyrat e mëposhtme:

- a. të marrin në pyetje të dy kapitenët e skuadrave;
- b. t'i informojnë ata për qëllimin e bërjes së një thirrjeje nëpërmjet altoparlantit në stadium;
- c. t'u kërkojnë kapitenëve të japin ndihmën e tyre për të qetësuar spektatorët;
- d. të marrin në pyetje personat përgjegjës për ambientet sportive dhe t'u kërkojnë atyre t'u bëjnë thirrje spektatorëve nëpërmjet altoparlantit në stadium;
- e. të marrin vendimin për rifillimin e ndeshjes.

Në rast se, pavarësisht këtyre masave, sjellja përsëritet, qarkorja parashikon që arbitrat duhet të vijojnë si më poshtë:

- a. të marrin vendimin për të ndërprerë momentalisht ndeshjen;
- b. t'u kërkojnë skuadrave të shkojnë në dhomat e zhveshjes;
- c. t'u kërkojnë personave përgjegjës për ambientet sportive të bëjnë një thirrje të fundit nëpërmjet altoparlantit të stadiumit;
- d. ta rifillojnë ndeshjen pas dhjetë minutash;
- e. ta ndalojnë patjetër ndeshjen në rast përsëritjeje të sjelljes, në konsultim me stafin e sigurisë dhe policinë, pavarësisht ndërprerjes së parë momentale të saj. .

70. Arbitri duhet të vendosë po ashtu sanksione të përshtatshme për incidentet raciale që ndodhin ndërmjet sportistëve. Për shembull, në futboll duke i dhënë kartonin e verdhë ose të kuq lojtarit ofendues.

71. Të gjitha incidentet raciale dhe përgjigjet e arbitrave ndaj tyre duhet të përmenden në raportin e arbitrit. Këto raporte, të cilat përgjithësisht janë të centralizuara në unionet përkatëse të arbitrave, duhet të përdoren po ashtu për të monitoruar incidentet raciale në ambientet sportive.

Paragrafi 13 i Rekomandimit:

Organizatat e mbështetësve:

72. Organizatat dhe klubet sportive duhet t'i vlerësojnë shumë kontaktet me fansat e tyre. Dashuria dhe entuziazmi i tyre për sportin i bën shumë aktivitete sportive eksperiencia unike, por nuk duhet të harrohet po ashtu se shumë fansa tregojnë dhe sjellje raciale në aktivitete të tilla. Një mjet efektiv për t'u përballur me një sjellje të tillë është përfshirja e klauzolave antiraciale në kartat e mbështetësve, ku përcaktohen detyrimet e klubit për mbështetësit e tyre dhe detyrimet e mbështetësve ndaj klubit dhe ku përcaktohen të drejtat dhe detyrimet e palëve.

73. Në këtë kuadër, organizatat e mbështetësve duhet të inkurajohen të marrin masat për të tërhequr dhe anëtarë me prejardhje nga pakicat dhe të jenë vigjilentë ndaj përmbajtjes së mundur raciale në faqet e internetit ose në revistat e fansave të tyre.

¹¹ *Circulaire OOP 40 du 14 décembre 2006 portant des directives à l'encontre des propos et slogans blessants, racistes et discriminatoires scandés en chœur à l'occasion des matches de football.*

74. Së fundmi, rregullat e tyre të brendshme duhet të parashikojnë po ashtu procedura për përjashtimin e anëtarëve që përfshihen në akte raciale ose diskriminuese nga organizata e tyre.

Paragrafi 14 i Rekomandimit:

Aktorët politikë dhe drejtuesit e opinionit

75. ECRI është po ashtu i mendimit që është shumë e rëndësishme që aktorët politikë dhe drejtuesit e opinionit të mbajnë një qëndrim të fortë publik kundër racizmit në sport. Në veçanti, ECRI dëshiron t'u kujtojë politikanëve se ata nuk duhet të mundohen ta nënvlerësojnë problemin, ose madje dhe të mundohen të nxjerrin fitime elektorale duke bërë komente raciale rreth grupeve të pakicave.

Paragrafi 15 i Rekomandimit:

Media

76. Media gëzon një pozicion unik në shoqëri dhe ka ndikim të rëndësishëm mbi qëndrimet e njerëzve. Përfaqësimet e grupeve të ndryshme të shoqërisë në media, mënyra sesi gazetarët i portretizojnë marrëdhëniet ndërmjet këtyre grupeve dhe mënyra sesi ata raportojnë për aktivitetet, në disa raste, mund të nxisë stereotipet dhe paragjykimet. Kjo është posaçërisht e vërtetë për fushën e sportit.

77. Për pasojë, autoritetet kombëtare duhet ta inkurajojnë median, pa cënuar pavarësinë e saj editoriale, t'i kushtojë vëmendje imazhit që transmeton për grupet e pakicave në fushën e sportit.

78. Në veçanti, media duhet të shmangë raportimin për sjelljen e sportistëve ose të turmave në një mënyrë e cila mund të nxisë konfrontimet. Në të njëjtën kohë, gazetarët sportivë duhet t'i kushtojnë vëmendje të posaçme shmangies së sentimenteve ksenofobike ose raciale në komentet e tyre në terren.

79. ECRI është e bindur se media mund të luajë rol shumë pozitiv në luftën kundër racizmit në sport, për shembull, kur tërheq vëmendjen tek ndodhja e incidenteve raciale në ambientet sportive, kur i vendos ato në kuadrin e duhur dhe më pas i bën reklamë sanksioneve të marra kundër autorëve të veprave raciale. ECRI e pranon dhe e mirëpret rolin pozitiv që luajnë mediat dhe gazetarët të caktuar në luftën kundër racizmit dhe diskriminimit racial në fushën e sportit.

Paragrafi 16 i Rekomandimit:

Sponsorët dhe industria e reklamave

80. ECRI është i shqetësuar për pamjen ndonjëherë shumë të stereotipizuar të sportistëve me prejardhje nga pakicat në industrinë e reklamave. Ka po ashtu disa prova që dëshmojnë se sportistët me prejardhje nga pakicat tërheqin më pak interes nga sponsorët dhe/ose marrëveshje të ngushta sponsorizimi që janë më pak avantazhuese sesa marrëveshjet me homologët e tyre me prejardhje nga shumica.

III. të ndërtojnë një koalicion kundër racizmit në sport dhe, për këtë qëllim:

Paragrafi 17 i Rekomandimit

“të nxisin bashkëpunimin ndërmjet të gjithë aktorëve përkatës”

81. Qeveritë duhet të nxisin bashkëpunimin ndërmjet të gjithë aktorëve përkatës në këtë fushë, duke përfshirë ministrinë e arsimit dhe sportit, federatat kombëtare dhe ndërkombëtare të sportit, klubet sportive, sportistët, unionet e trajnerëve dhe të

arbitrave të sportit, organizatat e mbështetësve, organet lokale, institucionet arsimore, organet kombëtare të antidiskriminimit, organizatat e pakicave, OJQ-të sportive dhe antiraciste, sponsorizuesit dhe mediat.

82. Në fakt, në disa shtete anëtare të Këshillit të Evropës janë miratuar për këtë qëllim plane kombëtare pune për të promovuar lojën e drejtë dhe për të eliminuar diskriminimin. ECRI-i i mirëpret këto përpjekje dhe u bën thirrje shteteve të tjera anëtare të ndjekin shembullin e tyre.
83. Këto plane veprimi duhet të shoqërohen nga marrëveshje kuadër kombëtare, ku jepen përgjegjësitë dhe detyrat e çdo partneri për bashkëpunim. Këto marrëveshje i japin karakter detyrues angazhimit të tyre për të luftuar racizmin dhe diskriminimin racial dhe sigurojnë fonde për projektet e antiracizmit në periudhën më afatgjatë.

Paragrafi 18 i Rekomandimit

“të nxisin shkëmbinim e praktikave të mira”

84. Rëndësi e veçantë i duhet dhënë nxitjes së shkëmbimit të praktikave të mira në fushën e sportit. Masat që duhet të merren në këtë kuadër përfshijnë krijimin e një çmimi të praktikave të mira për të luftuar racizmin dhe diskriminimin racial në sporte, i cili mund të organizohet, për shembull, nga federata ndërkombëtare dhe kombëtare të sporteve me mbështetjen financiare të qeverise dhe/ose sponsorizuesve privatë.
85. ECRI dëshiron po ashtu t'u tërheqë vëmendjen qeverive për faktin që organet kombëtare të antidiskriminimit zakonisht janë më të mirëpajisurat për të krijuar dhe mirëmbajtur një bazë të dhënash të praktikave të mira për të luftuar racizmin dhe diskriminimin racial në fushën e sportit.

Paragrafi 19 i Rekomandimit

“të ofrojnë fonde për aktivitetet sociale, arsimore dhe informative”

86. ECRI ka konstatuar po ashtu se ekziston një problem i madh lidhur me nënfinancimin e iniciativave që synojnë të luftojnë racizmin dhe diskriminimin racial në fushën e sportit. Siç nënvizohet dhe në pjesë të tjera të këtij Rekomandimi, ekziston një gamë e gjerë masash që duhet të merren në këtë fushë. Të gjitha këto masa kanë nevojë për një angazhim të qëndrueshëm financiar nga ana e qeverive.

